

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Volvminibvs Comprehensvs

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. VIII. Aliis argumentis consultatur scientia media

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Causa in nobis modum libertatis, est efficere liberae determinationem voluntatis humanæ; in ea enim consistit libertas aequalis, seu usus & exercitium liberis arbitrij: Sed implicat divinum determinatum causare liberae determinationem voluntatis humanæ, nisi sit prædeterminans: Ergo implicat illud attingere modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Major constat, Minor probatur duplicitate: Primo, quia implicat decretum causare libertam determinationem voluntatis humanæ, nisi illam antecedat prioritate naturæ & causalitatis; cum omnis causa & beat esse prior sicut natura suo effectu, ut docent Philosophi: Sed decretum antecedens prioritate naturæ & causalitatis determinationem voluntatis, est prædeterminans, ut constat; Thomistæ enim nomine decreti prædeterminantis nihil aliud intelligunt, quam decretum antecedens libertam determinationem voluntatis, prioritate causalitatis & naturæ: Ergo implicat decretum causare libertam determinationem nostræ voluntatis, nisi sit prædeterminans.

Secundo probatur eadem Minor. Implicat determinationem voluntatis humanæ causari a decreto pure indifferenti. Tam quia, ut passim docet D. Thomas, à principio indifferenti, ut indifferentes est, non exit actus determinatus, nisi ab alio determinetur. Tam etiam, quia decretum indifferenti expectat determinationem à libero arbitrio: Ergo modus conciliandi libertatem creatam cum ratione primæ causæ in Deo per scientiam medium, & per decretum pure indifferentem, impossibilis est, & manifestam involvit contradictionem; cum evidenter repugnet, à decreto pure indifferenti, & à voluntate humana determinabili ejus libera determinationem causari.

b) Respondeo secundò, negando Antecedens: ad eius probationem, nego Majorem, licet enim decretum prædeterminans antecedat actus nostrorum liberos, & liberae determinationem voluntatis nostra prioritate naturæ & causalitatis, non tamen imponeat necessitatem antecedentem. Tam quia voluntas, ut subest tali decreto, retinet potentiam ad actum oppositum; & quod illud nunquam determinet voluntatem ad agendum, nisi prius tempore, vel natura applicet intellectum ad representandum objectum; ad quod illa moveret indifferentis objectiva iudicij, que est proxima radix libertatis, & quæ post in intellectu implicat voluntatem necessitatem; ut disputatione supra citata offendemus: Tam etiam, quia licet tale decretum & motio, vel gratia efficiat ex illo proveniens non sit formaliter consequens actus liberos nostræ voluntatis, equivalenter tamen ad illos consequitur: quia consequitur ad aliquid, in quo continetur, & quo causatur nostra libertas: scilicet ad efficiaciam divinæ voluntatis; ut ibidem fuisse declarabimus, & argumenta, quæ Pater Annatus in libro pro defensione scientie media edito, in contrarium adducit, exinde dicutiemus & diluvemus.

§. VIII.

Alijs argumentis confutatur scientia media.

Prestet argumenta precedentibus paragaphis adducta plura alia suppetunt ad impugnandam scientiam medium, quæ breviter &

A compendio hinc attingemus, ea enim late calamo & stylo eleganti prosequitur P. Baronius in Disp. 2. libro de libertate humana & gratia divina.

Primum potest sic proponi: Tota veritas & notitia futurorum nascitur transitu illorum à statu possibilem ad ordinem futurorum, qui nec fieri, nec cognosci potest, nisi detur, vel cognoscatur causa externa illius transitus: Atqui non potest alia illius transitus causa externa, præter voluntatis divinæ decretum, assignari: Ego in illo, & vi illius cognoscetur futura, non vero per scientiam medium in signationis illud antecedente.

B Respondet P. Annatus, negando Majorem, quæ assertum futurorum veritatem & notitiam nisi transitu illorum à statu possibilem ad ordinem futurorum; quia (inquit) ad verum transitum requiritur rem aliquod tempus sub priori statu transigere, antequam ad alterum deducatur, quod rebus futuris competere nequit, cum futuritio illis conveniat ab æternis.

C Sed si valeret hæc solutio, securiatio, posset aliquis negare Solem & Angelum, & quamlibet permanentem, ab æterni creatam (ut creari nihil repugnat) transire à non ente & nihilo, ad esse, quod absurdum est, cum ad tales transitum satis sit ex proprijs meritis debet ei creata statum nihil, & potuisse per totam æternitatem, vel ad tempus ibi eo detineri: Quid vero horum deest futuris quibuscumque à Deo præscitis ab æterno, ut illis quoniam minister transitus à possibile ad futurum competit, quam ut rebus ab æterno creatis transitus à nihilo ad esse; cum revera eadem res, quæ modo dicitur futura, potuerit esse sub statu rei pure possibilis, & talis status ei & beatetur?

D Non minus absurdum est quod assertum idem: Authoris, ad transitum a crux liberi de possibili ad futurum, sufficere indifferentiam causæ ad utrumlibet, quæ supposita putat perinde tecum actum liberum, sicut ex possibiliitate ignis, cum providentia illius naturæ accommodata, futura est calefactio. Quid enim incredibilius perinde à voluntate sui determinativa nullæ nec à se, nec à Deo determinatione prævia ostitur, qui certò scitur aetum liberum, sicut ab igne stupore applicato calefactionem? ut enim ait S. Thomas, contra Gentes cap. 2. Quod indifferenter se habet ad multa, non magis unam operatur, quam aliud: unde à contingente ad utrumque, non sequitur aliquis effectus, nisi per aliquid, quod determinetur ad unum. Unde meritus est paralogismus ejusdem Authoris argumentatio pro veritate conditionatorum ante decretum Dei ex comparatione causa necessaria ad liberaem: Quia ratione (inquit) se habet causa necessaria & determinata ad effectum absolutè & conditionatè futurum, ita se habet causa libera ut est sui determinativa: Atqui ex illa consequitur effectus determinatus, & hoc certò scitur à Deo ante decretum: Ergo pariter ex causa libera & sui determinativa consequitur effectus certò futurus, & scitur à Deo ante decretum. Miram eft sane (inquit P. Baronius) à duobus extremis a deo remotis potuisse eundem fort. hæc effectum deduci. Si valeat ejusmodi illatio, verum erit manu, & gratia dñi.

E Qq. 2 & hunc

DISPVATATIO SEXTA

302

& hunc ; si superis placet, equalib[us] effectu ex causa necessaria & determinata consecutu! Certe h[oc] Ad-
verlatij Consequentia (ut Cajetanus alia occa-
sione dixit) non quam trahetur ex Antecedente posito, etiam si centum h[oc]um paria admove-
rentur.

¶ 4. Secundum argumentum : Futura condicio-
nata, qualia extant in Scriptura de conversione
Tyriorum, factis apud ipsos miraculis, quae edita
fuerant apud Iudeos de proditione Davidis à
Ceilis facienda, si apud ipsos moraretur, dum
Saül accessisset, & alia id genus futurorum con-
ditionatorum habent veritatem certam scitam
à Deo, quae ad liberorum ordinem pertineat, &
distinguitur à veritate, quae inest hujusmodi re-
bus ut pure possibilibus, aut ut futuri sub disjun-
ctione : Sed hujusmodi veritatis ut libera & di-
stincta à veritate possibilium, aut sub disjunctione
futurorum nulla potest dari alia causa, nisi
actuale Dei decretum ex parte subjecti seu po-
tentiae ab soluto, & conditionatum ex parte
objecti : Ergo hujusmodi futura non possunt co-
gnosci ut vera, nisi in decreto actuali, subinde-
que excludenda est scientia media ad hoc indu-
cta, ut ante decretum actuale hujusmodi futura
cognoscantur. Major est evidens, Minor
vero, in qua est difficultas, sic ostenditur. Cau-
sa veritatis, quae hujusmodi conditionatis inest,
non potest esse decretum indifferente, quod fin-
gunt Adverlatij in Deo pro signo antecedenti
scientiam medium; cum tale decretum sit com-
mune ad veritatem possibilis, & futuri disjunctivè;
& quod multis est commune, non possit esse
causa discretionis & determinationis : neque
etiam decretum actuale posterius, pendens à
prævisione futuri consensu voluntatis creata,
cum posterius non possit esse causa prioris : Er-
go necessariò recurrentum est ad actuale de-
cretum prius, prædictum futuri, quod sit
causa prima & propria hujus veritatis; & nisi ad
illud recurramus, sequitur dari aliquid horridū
in tota Theologia, & Philosophia, nimis statim illud
futuri determinatè, distinctum à statu pos-
sibilis, aut futuri disjunctivè, cui nihil in Deo re-
spondeat, à quo officiatur, aut quod patricipet,
utre & discutit Joannes à sancto Thoma di-
sp[osita]. 14. art. 4. Unde immixtum dicit P. Anna-
eus, non videri probabilitatem hujus consequentie, nec
satis digestam hanc ratiocinationem ; hic enim discursus
clarissimus est, & nihil indigestum habet, nisi
stomacho debili, aut fastidienti.

Idem argumentum fuit & eruditè prosequitur Ildephonse Michaëli tomo 1. in t. p. quest.
14. dubio 3. cap. 4. ubi sic discurreat : Objectum
aliqua creatum transire de statu possibiliter, & ac-
cedere equaliter ad statum existentia & futuritionis, exiens
a mera possibilitate; & quod hoc si in fine influxu, & in-
tervenu & voluntate prima causa, quid intelligibile &
imperceptibile est. Et hoc astrarunt in ista scientia me-
dia ab eis autoribus : nam futura illa contingentia
conditionata sunt in statu futuritionis conditionata, ac
per consequens exierunt à statu mera possibiliter, & hoc
sine interveniu, vel influxu, vel causalitate prima causa.
Item in tali objecto futuro conditionate reperitur deter-
minatio veritatis, & applicatio ad veritatem, cum tamen
de se talia objecta sint indifferenter & indeterminata, pos-
sintque habere & veritatem & falsitatem; & tamen
prima causa nullem influxum habuit in tali determina-
tione & applicatione. Est autem prima causa etiam
prima veritas; & veritas reportata in tali objecto futuro
conditionata est veritas secunda, creata & participata.

A quo ergo est participata hac veritas, si non a primari-
tate, & à prima causa? A quo extractum est hoc ob-
jectum à mera possibilitate, & introductum in aliquam
futuritionem, scilicet conditionatam, si à prima causa
non est extractum? Quis hoc percipiet, vel cui hoc non
difficile apparebit? Et quod peius est, Deum ipsum in-
trinsicè determinant, & quasi applicans hac talia objec-
tiva scientia media: nam cum in Deo intelligatur indi-
ferentia ad representandum vel consensum, vel dissensum
ex objecto creato provenient determinatio intrinsicè in in-
tellectu & scientia Dei, vi cujus nunc de sedis intrinsicè
scientia Dei est representans hanc partem objecti crea-
tum quām aliam, & est potens objectum creatum de-
terminare Deum ad aliam intrinsicè representationem
eodem passu, quo tale objectum & liberum nostrum arbit-
rium est potens, ut dissentiat quando consensu, vel
consentiat quando dissentit; & hoc totum Deo nondum
consentiente, nec approbante, nec annuente. Itaque libe-
rum arbitrium creatum habet clavim illius abyssi, quā
claudat vel aperiat, ut sibi placuerit, opifium illud, quā
mittendo ad hanc, vel ad illam partem sine eo quadriga-
teat ad h[oc] vellicentia, vel facultate, vel interventu ipsius
abyssi, &c.

Tertium argumentum contra scientiam me-
diam potest breviter sic proponi. Nemo no-
strum ita desipit, ut hypothetica judicia simili
conciptat cum absoluto : quis enim lucem Solem
videns dixerit : Si lucret Sol, illum videm
rem? aut pra[dictu]m manibus habens, aut legens Brevi-
arium, diceret : Si haberem Breviarium, illud legi-
rem? Acqui similes sunt propositiones hypotheticae,
quas Astortes scientia media affingunt,
quia ut supra § 6. demonstratum est, juxta
illorum principia judicium futurorum abso-
lutorum in Deo est prius, aut certe simultaneum
& nulla ratione posterius judicio hypotheticum.
Ergo non videatur absurditate carere, admittere
in Deo hujusmodi judicia hypothetica, quibus
solis constat scientia media.

Quartum argumentum : Duobus solidis mo-
dis interpretari possuntur Antecedens hujus pro-
positionis hypotheticæ, Si Deus concurredit, illus
sensus est futurus, quae est objectum scientiae me-
diae; vel ut intelligatur de voluntate concurrendi
indifferenter ad aliossum, vel dissensum, utvo-
lunt Molina & Suarez : vel secundò ut intel-
ligatur de decreto absoluto & merae concomi-
tante, ac per extrinsecam Dei causalitatem con-
stituto, ut Vasquez & Arrubal docent : Sed
quocunque modo intelligatur, evertitur obje-
ctum scientiae mediae : Ergo & ipsa perit, cum
statu nequeat destruere objecto, & Autores
scientiae mediae sunt ipsius destructores. Ma-
jor pater, Minor probat. Objectum scien-
tiae mediae duo requirit, primum certam & deter-
minatam veritatem, secundò veritatem libeti
ordinis, quae non pertineat ad scientiam simpli-
cis intelligentiae : Sed quocunque ex duobus
modis recessit Antecedens hujus propo-
sitionis hypotheticæ, Si Deus concurredit, ille consensu
est futurus, explicetur, utraque, vel alterutra ex illis
duabus perfectionibus, aut conditionibus ad
objectum scientiae mediae requisitis collitur. Eg-
o & ipsum objectum scientiae mediae. Major
est evidens, Minor quo ad utramque partem sus-
detur. In primis enim si in primo sensu inter-
pretetur concursus Dei, id est voluntatem in-
differentem ad cooperandum cum causis secun-
dis, & ab illis determinabilem, collitur certa ve-
ritas futuri conditionati, cum voluntas indiffe-
rentis non maiorem cum consensu, quām cum

dissentia coniunctionem habeat. Si vero in alio A gentibus Authores, qui illam docent, & in quotidianiis disputationibus ita passim affirmant. Sed in hac præscientia sic explicata involvitur, & divino complice cui offeretur aliquod initium fidei, & bona voluntatis, quod non est à gratia, sed à natura; nec à Deo, sed à solo libero arbitrio pro tua innata libertate determinante gratiam ad consentiam: Ergo scientia media sicut, & viam sternit erroris illi Semipelagianorum, quo asserabant dari in nobis quedam initia fidei & bonae voluntatis, quae non erant à gratia, sed à natura. Qui error damnatur in Concilio Araticano can. 5. his verbis: *Si qua sicut augmentum, ita & initium fidei non per gratie donum, sed naturaliter in nobis esse dicit, apostolus dogmatibus adversarii probatur, beato paulo dicente, quia qui caput in nobis bonum spus perficiet.*

B Major & Consequens patent, Minor vero, in qua est difficultas, sic ostenditur. Determinatio, & pra motione voluntatis applicans & movens intellectum ad credendum & assentendum mysteriis revelatis, est initium fidei, & quidam credulitatis affectus, ut docent Theologi in tractatu de fide: Sed talis determinatio, quæ per scientiam medium futura sub conditione prævidetur, non supponitur, nec divino conspectui exhibetur ut futura ex via determinationis gratia illam causantis & applicantis voluntatem ad illam, sed potius supponitur & prævidetur à Deo ut applicans & determinans ipsam gratiam, quæ de se indifferens est, & à voluntate creata determinabilis, ut docent Adversarii: Ergo talis determinatio non supponitur, nec prævidetur à Deo ut causa, vel causanda à gratia, & ut ex auxilio Dei determinatè proveniens; sed ut ab ipsa voluntate nascens, ex solis viribus liberi arbitrij procedens.

C Confirmatur & magis illustratur hæc ratio. Il-
la determinatio voluntatis, quæ supernaturalis est, & initium fidei ac justificationis, non potest prævideri à Deo ut procedens & causata, vel causanda à gratia moraliter excitante, vel à gratia coëfficiente: Ergo solùm potest prævideri ut causata, vel causanda ex viribus liberi arbitrij. Consequens patet: Nam præter illas duas gratias auxiliantes nullam aliam admittunt defensores scientie mediae: rejeciunt enim gratiam ex se efficacem, & physicè prædeterminationem. Antecedens vero, quantum ad utramque partem, probatur. In primis enim talis determinatio voluntatis non potest prævideri à Deo ut causanda per gratiam moraliter excitantem: quia juxta principia Adversariorum, talis gratia subjicitur libero arbitrio, & ab illo determinatur, & applicatur ad agendum; ac proinde illa non efficit determinationem liberi arbitrij, sed potius determinationem liberi arbitrij causat ejus efficaciam & usum.

D Addo quodd excitatio moralis non est vera & realis efficientia, sed imporia tantum & metaphorica, magisque pertinet ad genus cause finalis, quam efficientis: movere enim solùm objectivè, & exhibendo voluntati bonitatem, quæ illam allicit & invitat ad consensum; non tamen re verâ efficienter influit in illum: ut constat in pueris, qui moraliter moventur & excitantur ad currentium offensione pomi, vel imaginis; nullus enim dicet talis objecti representationem esse veram & propriam causam efficientem cutius illius.

E Probatur etiam Antecedens quantum ad secundam

Gg 3

ARTICULUS VI.

Abvardi & inconvenientibus explodi- tur scientia media.

Plura adduci solent absurdæ & inconvenien-
tia, quæ lequuntur ex scientia media, nos gra-
viora raudem & clariora colligemus.

S. I.

B Scientia media favere videtur, ac viam sternere errori illi Semipelagianorum, quibz asserabant dari in nobis initia quedam fidei & bona voluntatis, quae non erant à gratia, sed à natura.

C Probatur brevitatem: Scientia media ponitur ab eius defensoribus, ut Deus ante omne de-
cretum præveniens nostras voluntates cognoscans homo positus sub his, aut illis occasionibus pro sua libertate consensurus, vel dissentens ut vocatio ad fidem vobis gratia; supposito tamen auxilio de le indifferenti, & moraliter tamum excitante, quod per ipsum consensum reddendum est efficax, si de facto operetur, vel inefficax per dissensum, si nolit operari. Hæc est tota ratio scientie media, ut notissimum est leg-